

ODLUKE STRANIH SUDOVA I ARBITRAŽA

ENGLESKI TRGOVAČKI SUD

Odjel za pomorske sporove

Presuda od 26. i 27. veljače 1991.

Surrendra Overseas Ltd. v. Kawasha Corporation

m/b "APJ SHALIN"

Sudac: Mr. Justice Sheen

PRIVREMENA MJERA ZAUSTAVLJANJA BRODA RADI OSIGURANJA POTRAŽIVANJA IZ UGOVORA O GRADNJI BRODA

Sama činjenica da je na brod upisana hipoteka u korist jednog od vjerovnika ne sprečava sud da dopusti privremenu mjeru zaustavljanja istog broda na prijedlog drugog vjerovnika. Redosljed potraživanja "in rem" prema brodu određuje se tek onda kada je pravomoćno odlučeno u pogledu istih.

Sudac Sheen je u ovom predmetu raspravljao po zahtjevu Surrendra Overseas Ltd. ("Dužnik") za ukidanje privremene mjere zaustavljanja Dužnikovog m/b "APJ SHALIN" ("Brod") dopuštene u prosincu 1990. godine od strane ovog suda s obrazloženjem da rečena mjera nanosi nesagledive štetne posljedice Dužniku i da je Brod opterećen hipotekom u korist indijske vlade (President of India) za iznos od US\$ 18,750,000, koji iznos prelazi tržišnu vrijednost

Broda (cca.US\$ 17,000,000), kao sredstvo osiguranja potraživanja bezvrijedno.

Predlagač privremene mjere, tužilac "in rem", je Kawasha Corporation, pravni slijednik brodogradilišta Kawatetsu Bussen Co.Ltd. ("Brodograditelj") koji je za Dužnika izradio dva broda za prijevoz rasutog tereta od po DWT 27,000, a na osnovi ugovora o gradnji brodova zaključenog u listopadu 1981. godine.

Ugovornu cijenu Dužnik je bio dužan platiti u 17 jednakih polugodišnjih rata nakon isporuke brodova zajedno s pripadajućom ugovornom kamatom na ostatak duga.

Brodograditelj tvrdi da je Dužnik propustio izvršiti dužna plaćanja po ugovoru te je u srpnju 1990. započeo protiv Dužnika arbitražni postupak u Londonu, a u skladu s arbitražnom klauzulom iz ugovora o gradnji brodova.

U prosincu je Brod doplovio u teritorijalne vode Engleske, te je Brodograditelj ustao tužbom protiv Broda "in rem", odnosno podnio sudu prijedlog za dopuštanje privremene mjere zaustavljanja Broda, pa je sud dopustio privremenu mjeru zabrane zaustavljanja Broda.

Zahtjev dužnika, da sud oslobodi Brod od rečene mjere, zasnivao se, između ostalog, na sljedećim tvrdnjama: da je jedina vrijednost Broda u njegovom komercijalnom iskorištavanju, a ne u njegovoj tržišnoj vrijednosti, s obzirom da je Brod opterećen hipotekom za osiguranje iznosa većeg od njegove tržišne vrijednosti; da Dužnik ne može u zamjenu ponuditi nikakvo drugo osiguranje s obzirom na restriktivne odredbe indijskih deviznih propisa (Indijska Centralna Banka i Indijsko Ministarstvo inozemnih poslova ne dopuštaju indijskim poduzećima i bankama izdavanje bankovnih garancija u korist stranaca bez njihove dozvole); da Dužnik nema druge raspoložive imovine u inozemstvu osim svojih devet brodova od kojih je svaki opterećen hipotekom.

Dužnik je, nadalje, tvrdio da će se prisilnom prodajom Broda zaraditi iznos koji neće biti dostatan niti za otplatu duga osiguranog hipotekom, te je tražio od suda dozvolu da se Brod proda privatnom prodajom ali pod nadzorm Admiralty Marshal-a.

Sud nije prihvatio navedene Dužnikove tvrdnje iz sljedećih razloga: a) ukidanje već dopuštene mjere, a prije rješavanja samog merituma spora (u ovom slučaju pod arbitražom) eventualno je moguće samo u izuzetno jasnim slučajevima. Oslobađanjem Broda od zaustavljanja Brodograditelj-predlagač privremene mjere bio bi izložen nepokrivenom riziku, odnosno posve neosiguranom potraživanju; b) potraživanje u vezi kojeg je dopuštena privremena mjera zaustavljanja Broda predviđeno je člankom 21 Zakona o vrhovnom sudu iz 1981 (The Supreme Court Act 1981), te je dolaskom Broda u teritorijalne vode Engleske sud bio nadležan za dopuštanje ove privremene mjere; c) da li je tržišna vrijednost Broda dostatna za osiguranje konkretnog potraživanja ili ne, briga je Brodograditelja-predlagača privremene mjere, te će ova mjera ostati na snazi toliko dugo, dok se ne ponudi neko drugo jamstvo za osiguranje potraživanja, a koje bi bilo prihvatljivo za Brodograditelja. Gore navedeni Zakon dopušta izricanje mjere zaustavljanja samo jednog broda, a to da li je hipotekarni vjerovnik ili neka treća osoba već ustala tužbom protiv istog broda ili ne, pitanje je činjeničnog stanja i predstavlja rizik što ga svaki predlagač privremene mjere mora prihvatiti. Ukoliko postoji takav hipotekarni vjerovnik u čiju je korist već donešena presuda, ista će se izvršiti prodajom Broda te će se hipotekom osigurano potraživanje naglasiti prije svih ostalih, neosiguranih potraživanja (jasno, osim onih koji proizlaze "ex delicto" ili predstavljaju potraživanja posade Broda). Međutim, sve je ovo relevantno jedino ako je već donesena presuda u korist hipotekarnog vjerovnika. U suprotnom, sud neće osloboditi Brod samo na osnovu činjenice da je isti opterećen hipotekom, jer hipotekarni vjerovnik može odlučiti i da ne pokrene nikakav postupak prema Brodu i da radije prihvati da Brod slobodno obavlja svoju trgovačku namjenu. Uostalom, sudu nisu poznate

nikakve činjenice koje bi upućivale na Dužnikov propust iz ugovora o hipoteci, te da li hipotekarni vjerovnik namjerava naplatiti svoja potraživanja iz ovog Broda ili drugih Dužnikovih brodova ili će postići s Dužnikom neki drugi aranžman, niti je to poznato sudu, niti je to predmet ovog postupka; d) u svakom slučaju, tvrdnje Dužnika uvjetovane su i valjanošću same (indijske) hipoteke, te je potrebno da Dužnik razjasni i pitanje redoslijeda potraživanja u skladu s mjerodavnim pravom, i to ne u trenutku eventualnog donošenja presude u korist hipotekarnog vjerovnika, već prije pokretanja bilo kojeg postupka "in rem" protiv Broda; e) u pogledu Dužnikovog zahtjeva da se Brod preda privatnom prodajom, ali pod nadzorom Admiralty Marshal-a, sudac Sheen je podsjetio na uobičajenu proceduru - dok je pod privremenom mjerom zaustavljanja, brod je pod nadzorom Admiralty Marshal-a i sasvim je irelevantno tko je vlasnik broda. Privatnom prodajom broda može doći do promjene vlasništva, ali brod i dalje ostaje pod nadzorom Admiralty Marshal-a i pod privremenom mjerom zabrane isplovljenja. Međutim, bilo da se radi o privatnoj ili sudskoj prodaji broda, sve ponude moraju biti upućene na Admiralty Marshal-a jer je njegova dužnost da se brod proda po najboljoj cijeni, pa je svaka spekulativna akcija vezana za prodaju broda isključena.

Iz gore navedenih razloga sud je odbio zahtjev Dužnika za ukidanje privremene mjere zaustavljanja Broda.

(Lloyd's Law Reports July, 1991, Part 1, Vol. 2. str.52)

Zoran Tasić
STEPHENSON HARWOOD
London